

Péče o umírající

Lidé, kteří se v životě řídí Biblií, považují realitu smrti za součást dnešního lidského stavu způsobeného hříchem (1 Moj 2,17; Řím 5; Žid 9,27). "Je čas rození i čas umírání" (Kaz 3,2). Ačkoli věčný život je darem, jenž je udělován každému, kdo přijme spasení skrze Ježíše Krista, věrní křesťané očekávají Ježíšův druhý příchod jako konečnou realizaci své nesmrtelnosti (Jan 3,36; Řím 6,23; 1 Kor 15,51-54). Zatímco křesťané očekávají druhý příchod Pána Ježíše, mohou být povoláni pečovat o umírající a sami stát tváří v tvář smrti.

Bolest i utrpení postihují každý lidský život. Fyzické, duševní i citové utrpení je všeobecnou skutečností. Lidské utrpení však nemá spasitelnou nebo záslužnou hodnotu. Bible učí, že žádné, ani sebevětší lidské utrpení nemůže odčinit hřích. Pouze utrpení samotného Ježíše Krista je dostatečné. Písmo křesťany vyzývá, aby v utrpení nezoufali, ale vede je, aby se učili poslušnosti (Žid 5,7.8), trpělivosti (Jak 1,2-4) a schopnosti vytrvat v soužení (Řím 5,3). Bible také dosvědčuje svrchovanou moc Ježíše Krista (Jan 16,33) a učí, že služba lidem v utrpení je důležitá křesťanská povinnost (Mat 25,34-40). Pán Ježíš sám je v tom příkladem a také tomu učil (Mat 9,35; Luk 10,34-36) a je to i jeho vůle pro nás (Luk 10,37). Křesťané očekávají nový den, kdy Bůh ukončí utrpení jednou provždy (Zj 21,4).

Moderní poznatky medicíny rozšířily složitost rozhodování při péči o umírající. V minulosti se mohlo pro prodloužení lidského života udělat jen velmi málo. Možnosti současné medicíny oddálit smrt přinesly závažné morální a etické otázky. Omezuje křesťanská víra používání takových prostředků? Kdy máme právo prodloužit život za cenu zvětšení bolesti a utrpení na konci života? Kdo smí taková rozhodnutí udělat? Jaká omezení, pokud vůbec nějaká, může položit křesťanská láska v případech, kdy se jedná o ukončení lidského utrpení?

Obvykle se o těchto otázkách hovoří jako o eutanazii. V souvislosti s tímto termínem existuje mnoho nejasností. Původní a doslovný význam tohoto slova je "dobrá smrt". V současné době se tento termín používá ve dvou odlišných významech. Eutanazie často označuje "usmrcení z milosti" nebo záměrné ukončení života pacienta, aby se předešlo bolestivému umírání nebo ulehčilo pacientově rodině nebo společnosti. (To je tzv. aktivní eutanazie.) Pojem eutanazie se také nevhodně používá v souvislosti s odepřením nebo ukončením lékařských zákroků, které uměle prodlužují lidský život, a umožněním člověku zemřít přirozeně (tzv. pasivní eutanazie). Adventisté sedmého dne věří, že umožnit pacientovi, aby zemřel tím, že odmítne lékařský zákrok, který jen prodlouží utrpení a posune okamžik smrti, se morálně liší od zákroků, které mají přímý záměr ukončit lidský život.

Adventisté sedmého dne se snaží řešit etické otázky konce života tak, aby projevili svou víru v Boha jako Stvořitele a Vykupitele života a aby ukázali, jak je Boží milost zmocnila k projevům lásky k bližnímu. Adventisté sedmého dne uznávají, že život stvořil Bůh jako jedinečný dar, který je hoden ochrany a udržování (1 Moj 1,2). Adventisté také uznávají úžasný Boží dar spasení, který nabízí věčný život všem, kdo věří (Jan 3,5; 17,3). Proto také podporují využití moderní medicíny k prodloužení lidského života na tomto světě. Tyto prostředky by však měly být využívány citlivým způsobem, aby byly odrazem Božího soucitu, tím, že budou zmírňovat utrpení. Protože jsme jako křesťané přijali Boží slib věčného života na obnovené zemi, nepotřebujeme úzkostlivě lpět na každém zbytku života na této zemi. Nepovažujeme za nutné přijímat nebo nabízet všechny možné lékařské zákroky, které pouze prodlužují proces umírání.

Adventisté sedmého dne se zajímají o celého člověka, proto při péči o umírající sledují jak tělesnou, tak i duševní a duchovní stránku. Řídí se následujícími biblickými zásadami:

1. Člověk, který se blíží ke konci života a je schopen vnímat, má právo znát pravdu o svém stavu, možnostech léčby a pravděpodobných výsledcích. Takovému člověku by pravda neměla být zamlčována, ale měla by být sdílena s křesťanskou láskou a s citlivostí, a brát v úvahu osobní a kulturní okolnosti (Ef 4,15).
2. Bůh dal lidem svobodu volby a žádá, aby tuto svobodu odpovědně používali. Adventisté sedmého dne věří, že tato svoboda zasahuje také do oblasti rozhodování o použití lékařských zákroků. Po hledání Boží vůle a zvažování zájmu toho, koho se rozhodnutí týká (Řím 14,7), a po zvážení lékařských doporučení, člověk, který je schopen se rozhodovat, by měl určit, zda přijme nebo odmítne lékařský zákrok, který mu prodlouží život. Takoví lidé, kteří považují lékařský zákrok za nepřijatelný, by neměli být nuceni se mu podrobit.

3. Podle Božího úmyslu je ta nejlepší péče poskytována lidem v rámci rodiny a společenství věřících. Nejlépe se člověk o otázkách života rozhoduje v ovzduší zdravých rodinných vztahů, po zvážení lékařských doporučení (1 Moj 2,18; Mar 10,6-9; 2 Moj 20,12; Ef 5,6). Jestliže umírající není schopen dát souhlas nebo se vyjádřit k lékařskému zákroku, měl by takové rozhodnutí učinit někdo, koho určil umírající. Jestliže nikdo nebyl pověřen, pak by taková rozhodnutí měl udělat někdo z blízkých umírajícího. S výjimkou mimořádných okolností by takové rozhodnutí měli lékaři a právníci svěřit nejbližším umírajícího. Přání nebo rozhodnutí každého jednotlivce je nejlépe podáno písemně, a to v souladu s platnými právními normami.
4. Křesťanská láska je praktická a odpovědná (Řím 13,8-10; 1 Kor 13; Jak 1,27; 2,14-17). Taková láska nezapírá víru, ani nás nezavazuje nabízet nebo přijímat lékařské zákroky, jejichž nevýhody jsou vyšší než možný užitek. Například, jestliže lékařské zákroky pouze uchovávají tělesné funkce, bez naděje, že se pacientovi vrátí vědomí, je to marné počínání, které můžeme s dobrým svědomím odmítnout nebo odvolat. Podobně také lékařské zákroky prodlužující život mohou být vynechány nebo zastaveny, jestliže jen zvyšují pacientovo utrpení nebo nesmyslně prodlužují proces umírání. Každé takové rozhodnutí musí být v souladu s platným právním řádem.
5. I když křesťanská láska může vést k vynechání nebo zastavení lékařských zákroků, které jen zvětšují utrpení nebo prodlužují umírání, adventisté sedmého dne neprojektují "usmrcení z nlosti" ani nenapomáhají při sebevraždě (1 Moj 9,5.6; 2 Moj 20,13; 23,7). Adventisté odmítají aktivní eutanazii, úmyslné ukončení života trpícího nebo umírajícího člověka.
6. Křesťanský soucit vyžaduje, abychom mírnili utrpení (Mat 25,34-40; Luk 10,29-37). V péči o umírající je křesťanskou povinností zmírnit bolest a utrpení v nejvyšší možné míře, s výjimkou aktivní eutanazie. Když už je jasné, že lékařské zákroky pacienta nevyhladí, měl by se hlavní smysl péče přesunout do oblasti zmírnění utrpení.
7. Biblická zásada spravedlnosti požaduje, aby byla zvýšená péče věnována bezbranným a závislým lidem (Ž 82,3.4; Pš 24,11.12; Iz 1,1-18; Mich 6,8; Luk 1,52-54). Umírajícím by měla být poskytována zvláštní péče s ohledem na jejich zranitelnost, měla by být respektována jejich důstojnost, neměli by být diskriminováni. Péče o umírající by měla odpovídat jejich duchovním a zdravotním potřebám a jejich rozhodnutím, nikoli jejich sociálnímu postavení (Jak 2,1-9).

Jako adventisté sedmého dne se snažíme uplatnit takové zásady, které čerpají naději a odvahu ze skutečnosti, že Bůh vyslýchá modlitby svých dětí a je schopen činit zázraky pro jejich dobro (Ž 103,1-5; Jak 5,13-16). Adventisté se po vzoru Pána Ježíše modlí, aby byli ve všem schopni přijmout Boží vůli (Mat 26,39). Mají důvěru, že mohou prosit o Boží sílu, která je uschopní pečovat o tělesné nebo duchovní potřeby trpících a umírajících. Mají jistotu, že Boží milost je dostatečná uschopnit je překonávat těžkosti (Ž 50,14.15). Adventisté věří, že život věčný pro všechny, kteří důvěřují Pánu Ježíši, je jistotou vítězství Boží lásky.

(Dokument byl přijat na zasedání Výboru Generální konference v říjnu 1992)